

Yttrande över motion av Miljöpartiet de Gröna om Grön rehabilitering, Natur och Djur i vården på recept

Om jag hade haft yrkanderätt skulle jag ha föreslagit hälso- och sjukvårdsnämnden
att bifalla motionen

Det knappa och förenklade förslaget till yttrande tyder fortfarande på brister i beredningen av motionens förslag.

Angående motionens första att-sats om upphandling av tjänster vid rehabiliteringsträdgård/motsvarande vid stressrelaterad ohälsa:

Förvaltningen menar att man behöver se över kostnadseffektiviteten för upphandling av tjänster vid rehabiliteringsträdgård/motsvarande anläggning i enlighet med motionens första att-sats. Denna översyn borde kunna skett som en del i motionens beredning.

Cirka 25 % av sjukvårdskostnaderna kan relateras till riskfaktorer som beror på levnadsvanor som leder till ökad negativ stress; stressfaktorer av olika slag, högt blodtryck, hög kolesterolhalt, övervikt, rökning m.m.

Inom Sverige finns den vetenskapliga kompetensen inom området i första hand inom Sveriges Lantbruksuniversitet i Alnarp där professor Patrik Grahn sedan flera år bedriver forskningsprojekt om naturens och trädgårdens betydelse för personer med stressrelaterade symtom. Inom forskargruppen finns många kompetensområden representerade; miljöpsykologi, beteendemedicin, endokrinologi, psykiatri och epidemiologi. I gruppen ingår även forskare från universiteten i Michigan (Stephen Kaplan), Texas (Roger Ulrich) och Edinburgh (Catharine Ward). Resultaten från Alnarps rehabiliteringsträdgårdar sammanfattades av Patrik Grahn i april 2008 enligt följande:

”I genomsnitt: Från att ha varit sjukskriven i fyra och ett halvt år, plågad av värk och utmattning.

- 66 % har mindre värk
- 100 % återfår kroppskänedom
- 98 % registrerar högre självskattad hälsa
- 75 % återgår i arbete, full tid
- 10 % återgår i arbete, deltid”

2009-02-16

Folkhälsoinstitutet hänvisar i sina rapporter till denna forskning.

Angående motionens andra att-sats om att starta ett utvecklingsprojekt om Natur och djur i vården för att bland annat utveckla koncepten:

För ytterligare beredning av dessa förslag rekommenderas i första hand en genomgång av den vetenskapliga litteraturen som presenteras i skriften: *Djur i vården*, Ingemar Norling, Sektionen för vårdforskning, Sahlgrenska universitetssjukhuset, Göteborgs Universitet i samverkan med Kommunal, www.kommunal.se. Författarens slutsats efter genomgång av den vetenskapliga litteraturen var följande: ”Svenska och utländska erfarenheter visar att det är helt nödvändigt att informera allmänheten, vårdpersonal, politiker och djurägare om djurs möjliga betydelse i vården. De viktigaste forskningsbaserade kunskaperna är ju rätt nya, framförallt från 1980-90-talen, vilket ökar behovet”.

Det bör observeras att djur i vården inte enbart är en kommunal fråga, en åsikt som framförs i förvaltningens yttrande. Mer information om natur och djur i vården finns framförallt från USA. The Center for Health Design, som ackrediterar merparten av akutsjukhusen där ställer exempelvis krav om att vissa patientgrupper ska ha regelbunden tillgång till natur på sjukhuset eller i dess omedelbara närhet. Ytterligare information finns på www.iahaio.org och på www.scas.org.uk. En sökning via Google om s. k. Animal Assisted Therapy ger 517 000 träffar, de flesta från forskning och verksamheter som bedrivs i USA.

Exempel från den landstingsdrivna vården i Sverige är dock ännu få. Men landstinget i Jämtland har sedan 2007 en ny medarbetare, som är en utbildad terapihäst och som tjänstgör inom psykiatrin tillsammans med ridterapeuter och sjukgymnaster. Ridterapi är alltid ordinerad av läkare. I Västerbottens läns landsting har psykiatrin i Skellefteå med framgång använt sig av ridterapi och kliniken äger numera sina terapihästar. Det finns även exempel på hur hästar används inom strokerehabilitering och efter andra skador.

Djur, framförallt terapihundar, används i USA även på akutmottagningar och på intensivvårdsavdelningar och betalas av försäkringsbolag. Att försäkringsbolagen betalar är en säker garant för att vårdformen med terapihund visat sig kostnads-effektiv. Metoden kan närmast betecknas som en komplementär metod inom vetenskapsområdet rehabilitering och omvårdnad.

Exempel på vetenskapliga publikationer från en sökning på PUB MED som vi vill lyfta i sammanhanget är:

- *A magical dream: a pilot project in animal assisted therapy in pediatric oncology, Critical Care Nurse, Laura Cullen m. fl.* Författarnas slutsats var att specialprogram med vårdhundar borde implementeras inom cancervården för barn.
- *Family and pet visitation in the critical care unit, Can Oncol Nurs J 2004, Bouchard F m.fl.* Författarna beskriver positiva effekter hos svårt sjuka barn som får besök av vårdhund.

2009-02-16

När detta sker enligt standardiserade rutiner och hänsynstagande till ev allergier eller nedsatt immunförsvar hos patienten, anses metoden säker också ur smittskyddssynpunkt.

- *Animal-Assisted therapy: The human-animal bond, Advanced Critical care, vol 11 2000, Cole m. fl.* Uppsatsen går igenom litteraturen inom området "djur i vården" och redovisar en pilotstudie om stressreducerande effekter av akvariefiskar i vårdmiljön.

Angående motionens tredje att-sats om att söka samverkan kring forskning och metodutveckling med folkhälsoinstitutet, Karolinska folkhälsoakademien, Statens Lantbruksuniversitet, Naturbruksgymnasierna m.fl. intressenter:

I förvaltningens förslag till yttrande kommenteras inte denna att-sats i sin helhet. Samverkan med Naturbruksgymnasierna avfärdas utifrån att "huvudmannskapet kan komma att ändras framöver." Detta anser vi inte vara något skäl för att ta upp en diskussion om samverkan kring frågor som är av stort intresse för landstinget som vårdgivare.

Motionens övriga förslag om samverkan i forskning och utbildning kommenteras över huvud taget inte i yttrandet. Det största hindret idag för att komma vidare med frågan om Natur och Djur i vården, framför allt vad avser djursidan, är bristen på forskning, utveckling och utbildning inom vårt eget land. Men internationella erfarenheter visar på stora framtidsmöjligheter inom detta område. Inom vårt land finns goda förutsättningar till utveckling av kostnadseffektiva terapi- och omvårdnadsinsatser genom föreslagen samverkan.

Det är viktigt att hälso- och sjukvårdsnämnden ligger långt framme när det gäller att följa forskningen kring vad som har positiv effekt på människors hälsa. Detta måste prioriteras och avsättas medel till, så att nya verk samma metoder kan prövas, utvärderas och implementeras kontinuerligt på ett systematiskt sätt.